

Wyrok z dnia 14 lutego 2008 r., II CSK 525/07

Przewidziane w art. 69 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (jedn. tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1361 ze zm.) w związku z art. 1025 § 3 k.p.c. ograniczenie odpowiedzialności dłużnika hipotecznego z tytułu odsetek powinno być zastrzeżone w treści tytułu egzekucyjnego (art. 319 k.p.c.).

Sędzia SN Antoni Górski (przewodniczący, sprawozdawca)

Sędzia SN Teresa Bielska-Sobkowicz

Sędzia SN Krzysztof Strzelczyk

Sąd Najwyższy w sprawie z powództwa Banku Polska Kasa Opieki S.A. w W. przeciwko Michałowi J. o zapłatę, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 14 lutego 2008 r. skargi kasacyjnej pozwanego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 29 marca 2007 r.

uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu w Szczecinie do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Przedmiotem sporu między stronami jest odpowiedzialność za odsetki od kredytu w wysokości 300 000 zł, udzielonego w dniu 10 lutego 1995 r. ojcu pozwanego Januszowi J. przez poprzednika prawnego powodowego Banku, którym był P. Bank Kredytowy S.A. w S. Kredyt został zabezpieczony hipoteką umowną zwykłą na nieruchomości położonej w Ś. przy ul. R. nr 71a, dla której prowadzona jest księga wieczysta. Nieruchomość została darowana w dniu 19 czerwca 1999 r. przez jej właściciela synowi, pozwanemu Michałowi J.

Sąd Okręgowy w Szczecinie wyrokiem z dnia 14 września 2006 r. m.in. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 149 933,40 zł odsetek ustawowych od niespłaconego kredytu za okres dwóch lat, tj. od dnia 21 września 1999 r. (data wniesienia pozwu) do dnia 21 września 2001 r. Wskazał, że na podstawie art. 65

ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (jedn. tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1361 ze zm. – dalej: „u.k.w.h.”) pozwany stał się dłużnikiem rzeczowym powoda, odpowiadającym tylko z nieruchomości obciążonej hipoteką. Zakres tej odpowiedzialności, jeśli chodzi o odsetki ustawowe, wyznacza art. 69 u.k.w.h. w związku z art. 1025 § 3 k.p.c., ograniczając ją do dwóch lat.

Apelacja pozwanego została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 29 marca 2007 r., który odwołując się do stanowiska Sądu Najwyższego, zajętego w uchwale z dnia 20 maja 2005 r., III CZP 24/05 (OSNC 2006, nr 4, poz. 60), zaakceptował pogląd prawny Sądu Okręgowego. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, na przewidziane w art. 1025 § 3 k.p.c. ograniczenie odpowiedzialności za odsetki do dwóch ostatnich lat, licząc od przysądzenia nieruchomości, dłużnik może się powoływać dopiero w postępowaniu egzekucyjnym, gdyż nie ma podstaw do zastrzeżenia tego ograniczenia w treści wyroku.

W skardze kasacyjnej pozwany zarzucił naruszenie art. 1025 § 3 k.p.c. w związku z art. 69 u.k.w.h. oraz art. 319 w związku z art. 837 k.p.c. przez błędną odmowę zastrzeżenia w treści wyroku ograniczenia odpowiedzialności pozwanego za odsetki, przewidzianego w art. 1025 § 3 k.p.c. Wniósł o uchylenie orzeczenia Sądu Apelacyjnego, ewentualnie także Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zakres odpowiedzialności dłużnika hipotecznego za świadczenia uboczne określony był wprost w art. 194 dekretu z dnia 11 października 1946 r. – Prawo rzeczowe (Dz.U. Nr 57, poz. 319 ze zm. – dalej: "Pr.rzecz."), który stanowił, że hipoteka zabezpiecza, oprócz kapitału wierzytelności, objęte wpisem odsetki za dwa ostatnie lata przed licytacją oraz przyznane koszty procesu w wysokości nie przenoszącej dziesiątej części kapitału. W ustawie o księgach wieczystych i hipotece przyjęto w tej kwestii inną technikę legislacyjną. W art. 69 u.k.w.h., stanowiącym odpowiednik art. 194 Pr.rzecz., postanowiono, że w granicach przewidzianych w kodeksie postępowania cywilnego hipoteka zabezpiecza także odsetki nieprzedawnione oraz przyznane koszty postępowania. Podobnie, czyli przez odesłanie do kodeksu postępowania cywilnego, określono w art. 314 k.c. zakres odpowiedzialności zastawcy za świadczenia uboczne.

Artykuł 69 u.k.w.h. został znowelizowany ustawą z dnia 6 września 2001 r. o zmianie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 125, poz. 1368) w ten sposób, że dotychczasowe odesłanie do kodeksu postępowania cywilnego zastąpiono odesłaniem do „odrębnych przepisów”. W orzecznictwie przyjmuje się jednak, że to poszerzone odesłanie obejmuje przede wszystkim odesłanie do odpowiednich przepisów kodeksu postępowania cywilnego, a konkretnie do art. 1025 § 3 (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2004 r., II CK 81/03, nie publ., oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2005 r., III CZP 24/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 60). Mimo zastrzeżeń części doktryny, należy uznać, że zakres zabezpieczenia odsetek hipoteką określony został w art. 69 u.k.w.h. w związku z art. 1025 § 3 k.p.c. i – jak prawidłowo przyjął Sąd Apelacyjny – zgodnie z tym przepisem obejmuje odsetki za ostatnie dwa lata przed przysądzeniem własności nieruchomości.

Powstaje jednak kwestia, czy zastrzeżenie ograniczenia tej odpowiedzialności za odsetki powinno znaleźć się w sentencji wyroku, czy też ograniczenie to następuje dopiero w postępowaniu egzekucyjnym.

Punktem wyjścia przy rozstrzyganiu tej kwestii powinno być przypomnienie, że zasądzona w niniejszej sprawie należność obejmuje wyłącznie odsetki od udzielonego kredytu. Wysokość ustalonego z tego tytułu w prawomocnym wyroku świadczenia nie może być zakwestionowana ani zmieniona na etapie postępowania egzekucyjnego (art. 804 k.p.c.). Nie ma też podstaw do ograniczenia wykonalności takiego tytułu w drodze powództwa przeciwegzekucyjnego przewidzianego w art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c., ponieważ nie chodzi tu o zaprzeczenie zdarzeniu, na podstawie którego oparto wydanie tytułu wykonawczego, ani nie zaszło żadne zdarzenie, wskutek którego objęte tytułem zobowiązanie wygasło lub nie może być egzekwowane. Organ egzekucyjny, będąc związany treścią tytułu, nie mógłby skorygować zasądzonego nim świadczenia do poziomu ustalonego w art. 1025 § 3 k.p.c. w trakcie sporządzania planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji; nie byłoby to też możliwe w drodze zarzutów zgłoszonych do tego planu. W tej sytuacji, skoro – stosownie do art. 837 zdanie pierwsze k.p.c. – dłużnik może powoływać się na ograniczenie odpowiedzialności tylko wówczas, gdy zostało ono zastrzeżone w tytule wykonawczym, należy przyjąć, że przewidziane w art. 1025 § 3 k.p.c. ograniczenie odpowiedzialności dłużnika hipotecznego z tytułu odsetek powinno być zastrzeżone w treści tego tytułu na podstawie art. 319 k.p.c.

Z tych względów uwzględniono skargę (art. 398¹⁵ w związku z art. 108 § 2 k.p.c.).